

Leedu Ballett ESTONIAS

«Estonia» balletitrupi viimaseks aastavastuseks on leedu helilooja Julius Juzelinnase ballett «Mere kaldal» (Vitautas Grivic-kase stsenaarium). Balletil on haarav muusika, andekas on Leedu Riikliku Ooperi- ja Balletiteatri peaballettmeisteri teenelise kunstniku Vitautas Grivic-kase lavastaja-koreograafitöö. Võrdse meisterlikkusega loob ta sisukaid misantseene, massitantse ning ka peategelaste tant-sulisi mono- ja dialooge. Lavastuse peälesandeks on lihtsate leedu kalurite rikka siseilma ja omavaheliste suhete, nende õnne eest peetava võitluse näitamine, kusjuures on õnnestunud väldi-tud olustiku ja tööprotsessi me-haanilist ületoomist balletilavale. Püüdlikult tuuakse pealtvaataja-teni tegelaste sisemist ilu ja me-reäärse kaluriküla igapäevase elu romantikat. Ainult harva-harva vilksatab magusat plakatlikkust (II ja III vaatuse finaali, külalis-te tulek III vaatuses), omaaegse lakeerimistendentsi rudimente (ballett, põhiliselt samas lavastu-ses, esietendus ju 1953. aastal).

Kiita tuleb lavastajat ka «Es-tonia» balletikollektiivi ulatusli-ku rakendamise eest — ballett toodi lavale kolmes peaosaliste koosseisus, kusjuures balletiar-tistide nimed ei jäänud ainult kavalehele, nagu see mõnikord juhtub, vaid kolm erinevat koos-seisu toodi tööpoolest rambival-gele.

T. Randviiru, U. Puusae, V. Loo, A. Leisi, A. Tšugai, D. Šuri, I. Põdra, B. Blinovi, A. Koidu ja V. Haguse esinemisest selles balletis on ajakirjanduses juba

juttu olnud, sellepärast pöörame käesolevas kirjutises peatähele-panu ülejäänud balletiartistidele.

I. Raksneviitš-Aas ja Ü. Ulla loovad väga naiseliku, oma ar-mastatut ootava ja tema leidva leedulanna Kaste kuju. Viimasel ajal on meie ballettide naispea-osalised kippunud jääma väga tütarlapselikeks, mis on tingitud muidugi kõigepealt esinejate elu-aastatest. Seepärast mõjub Kas-te küpsus väga värskest, seda enam, et käesoleval juhul on see omal kohal. Kaste on ju oodanud oma Mariust kõigi sõja-aastate vältel. Ootus on temast teinud naise. Mõlema osatäitja mängus on ilusaid nüansse nii stseenides Mariusega kui ka õnnelt armastava kaluripoisi Jonisega. Neis on soojust. Tantsutehniliselt on I. Raksneviitš-Aas üks «Es-tonia» stabiilemaid naistantsijaid, eriti efektised ning kindlad on tuurid. Hüpetes ja adagios tuleks aga taotleda veelgi suuremat kergust, peaks mõtlema ka käte väljendusrikkuse suurendamise-le. Ü. Ulla võlub eelkõige graat-silisusega ja loomulik-ilusa lii-gutuste joonega, tantsutehnikas annab tunda veel hiljutine mõ-neaegne eemalolek treeningust.

Mariusena, tubli, energilise ka-lurina, kes pöördub armeest ta-gasi kodukülla, esimesid V. Aren ja I. Silla. V. Arenit näeme «Es-tonia» lavail esmakordselt nii vastutusrikkas osas, kuid juba esimene tutvus tõendab, et te-mast võib saada tubli balleti-jõud. Tema tants on mehine, ol-gugi et vahetevahel on selles vähe erksust (suured hüpped ringis). Partnerina on ta koge-

muste puudumisele vaa-tamata küllaltki tubli. Kuju on joonistatud loo-giliselt ja usutavalt, ainult harva vilksatab poseerimist, mis ei sobi lihtsale kalurile. I. Silla võidab eelkõige oma tu-gevusega ja rikkalike kogemustega paaristant-sus, meeldejäädvaid mo-mente oli ka võitluses Krizase ja Gustasega. Osa lahtimõtestamist

võib lugeda kordaläinuks.

Vallatu kalurineiu Onena, ke-da kavalere valides ähvardab oht neist hoopis ilma jääda, sä-rasid E. Joasoo ja A. Riütel. E. Joasoo One on mõistetav ning usutavalt antud kuju. E. Joasoo ei mõista Onet päriselt hukka — mõni nooruserumalus on luba-tud, kui neist hiljem loobutakse. Ja pealtvaataja rõõmustab see-tõttu koos temaga, kui ta siiski lõpuks päris «kuivale» ei jää. Tantsutehniline «tulevärk» läks tal päris ladusalt, kuid tahaks suuremat kergust. A. Riütel tantsib loomulikult ja avab püüdlikult One pisut kergemeelse iseloomu.

V. Leeveril ei ole eriti suuri kogemusi karakterkujude loomi-sel, seda rõõmustavam on tema agar, meest valitsev Pliaugiene, kes ühtviisi armastab ja armuka-detseb. Andekalt matkib H. Pa-lang kukke «Kuketantsus», mis kujunes balleti üheks nauditava-maks tantsunumbriks.

Südamlikkust ja sooja huumo-rit, mida pipardati kohati satii-riiga, oli O. Roosi (Mikis) ja Su-lev Nõmmiku (Vyta) etteastetes. Neis oli ülevoolavat energiat nii «Õnnetu armastuse tantsus» kui ka One narritamises viimases vaatuses. See ei olnud koomiku-te paar üldse, vaid huvitavatel elulistel tähelepanekutel lahen-datud näitlejaulesanne. Ja kuigi kõik tantsupartiis ettenähtud «perutused ja galopid» (eriti pöörded) ei tule veel igakord välja nii nagu vaja, andestab vaataja selle tänu loomulikule koomikale. Loodame, et tantsu-tehniline külg tugeva treeningu-ga tulevikus paraneb.

Üks huvitavamaid ja mitme-külgsemaid kujusid balletis on Jonis, kes, armastuses pettunud, peaaegu asub vaenlase poolele. A. Hanson lahendab Jonise suu-re võitluse oma südametunnistu-sega usutavalt. Temas on inim-likkust, tantsutehnikaga vajab veel viimistlemist, eriti hüpete ja tuuride osas.

Kahjurit Krizast kujutab Kal-ju Saareke usutavalt, temagi po-le negatiivne kuju üldse, vaid oskuslikult karakteriseeritud leedu kalur. I. Silla Gustasena oli talle sobiv kaastlane.

Etendus jätab helge ja karge kogumulje, lavalt õhkuib midagi kodust, kuid ometi ka meie ven-nasrahvale leedulastele omast. Muidugi aitab sellele kaasa ande-ka külaliskunstniku Leedu NSV rahvakunstniku Juozas Jan-

I. Podra, B. Blinovi, A. Koidu ja V. Haguse esinemisest selles balletis on ajakirjanduses juba

gugi et vahetevahel on selles vähe erksust (suured hipped ringis). Partnerina on ta koge-

datud näitlejaillesanne. Ja kuigi kõik tantsupartiis ettenähtud «perutused ja galopid» (eriti pöörded) ei tule veel igakord välja nii nagu vaja, andestab vaataja selle tänu loomulikule koomikale. Loodame, et tantsutehniline külg tugeva treeninguga tulevikus paraneb.

Üks huvitavamaid ja mitmekülgsemaid kujusid balletis on Jonis, kes, armastuses pettunud, peaaegu asub vaenlase poolele. A. Hanson lahendab Jonise suure võitluse oma südametunnistusega usutavalt. Temas on inimlikkust, tantsutehnika aga vajab veel viimistlemist, eriti hüpete ja tuuride osas.

Kahjurit Krizast kujutab Kalju Saareke usutavalt, temagi pole negatiivne kuju üldse, vaid oskuslikult karakteriseeritud leedu kalur. I. Silla Gustasena oli talle sobiv kaaslane.

Etendus jätab helge ja karge kogumulje, lavalt õhkub midagi kodust, kuid ometi ka meie vennasrahvale leedulastele omast. Muidugi aitab sellele kaasa andeka külaliskunstniku Leedu NSV rahvakunstniku Juozas Jan-kuse lava- ja kostüümikujundus. Tema poolt maalitud jõuküllas-tes, paindumatutes rannamändi-des kajastub sama sitkus ja jõud, mis etenduse kangelasteski. Leedu rahvusliku balleti toomisel eesti teatripublikumi on «Estonia» kollektiiv andnud oma pa- rima.

Stseen balletist «Mere kaldal». One — Aime Leis, Jonis — Verner Loo

A. Alla foto

Ü. TREIER